

Veðurstofa Íslands Greinargerð

Starfsmenn Veðurstofu Íslands: Tómas Jóhannesson,
Þorsteinn Sæmundsson

Heimamenn: Ari Eðvaldsson, Hálfván Kristjánsson, Þorsteinn K. Björnsson

Greinargerð um snjóflóðaaðstæður vegna rýmingarkorts fyrir Ólafsfjörð

Inngangur

Samkvæmt lögum nr. 49/1997 um varnir gegn snjóflóðum og skriðuföllum frá maí 1997 ber Veðurstofu Íslands að gefa út viðvaranir um staðbundna snjóflóðahættu. Skal þá rýma húsnæði á reitum, sem tilgreindir eru í viðvörun Veðurstofunnar, í samræmi við gildandi rýmingaráætlun. Veðurstofan hefur, í samráði við heimamenn, unnið sérstaka uppdrætti af þéttbýlisstöðum landsins þar sem talin er snjóflóðahætta og sýna uppdrættirnir reitaskiptingu rýmingaráætlana viðkomandi staða. Greinargerðin sem hér fer á eftir lýsir reitaskiptingu Ólafsfjarðar og aðstæðum sem leitt geta til rýmingar á reitum sem þar hafa verið skilgreindir.

Rituðum heimildum og heimamönnum ber saman um að ekki vofi mikil snjóflóðahætta yfir Ólafsfjarðarkaupstað, en snjóflóð eru úð handan fjarðarins og innar í firðinum og hafa valdið þar bæði mann- og eignatjóni. Á hinn bóginn eru aurflóð algengur skaðvaldur í kaupstaðnum og nágrenni hans og hafa gert íbúum staðarins marga skráveifuna. Forsendur fyrir gerð rýmingaráætlunar fyrir Ólafsfjörð eru þannig frábrugðnar því sem gerist í bæjarfélögum þar sem snjóflóð eru úðari og snjóflóðahætta meiri. Rýmingar vegna yfirvofandi snjóflóðahættu á Ólafsfirði má ætla að verði mjög sjaldgæfar þó rétt sé að gera ráð fyrir þeim sem möguleika, en huga þarf að viðbúnaði vegna hugsanlegra aurflóða úr hlíðinni ofan bæjarins.

Hér á eftir er fyrst lýst landfræðilegum aðstæðum á Ólafsfirði og síðan er getið um þekkt ofanflóð og farvegum þeirra lýst stuttlega. Gefin er umsögn um ofanflóðahættu og veðurlag sem veldur snjósöfnun á upptaksvæðum. Rýmingarsvæði í byggðinni neðan hvers snjósöfnunarsvæðis eru afmörkuð og sýnd á korti í mælikvaða 1:7500. Rýmingaráætlunum og rýmingarsvæðum er nánar lýst í greinargerðinni VÍ-G96002-ÚR02.

Greinargerð þessi byggist á niðurstöðum fundar á Ólafsfirði þann 14. febrúar 1997. Fundinn sátu starfsmenn Veðurstofu Íslands og heimamenn, sem taldir eru upp á titilblaði hér að framan.

Landfræðilegar aðstæður, byggð og örnefni

Kaupstaðurinn Ólafsfjörður stendur á eyri sunnan samnefnds fjarðar sem gengur inn úr vestanverðum Eyjafirði. Utan eyrarinnar liggur fjörðurinn í stefnuna SV-NA en innan eyrarinnar er Ólafsfjarðarvatn og hefur það stefnuna SSV-NNA. Austan eyrarinnar rís Tindaöxl og er hún um 500 m há ofan byggðarinnar. Utan bæjarins er lítið nes sem Brimnes nefnist og rennur Brimnesá til sjávar úr Brimnesdal utan við nesið. Vestan fjarðarins stendur Ósbrekkufjall. Undir Ósbrekkufjalli liggur dalur til vesturs og nefnist hann Skeggjabrekkudalur. Hesthús og nokkur önnur mannvirki, m.a. flugvöllur, eru vestan fjarðarins en þéttbýli á Ólafsfirði er að öðru leyti sunnan fjarðarins.

Snjósöfnunaraðstæður og rýmingarsvæði

Flesta vetur er hlíðin ofan byggðarinnar á Ólafsfirði snjólétt. Snjó skefur úr hlíðinni í norðlægum áttum, en það eru aðalsnjókomuáttir á Ólafsfirði. Er það væntanlega ástæðan fyrir því að nánast engin snjóflóð eru skráð úr hlíðinni þrátt fyrir að hún hafi, hvað hæð og bratta varðar, alla burði til þess að snjóflóð geti fallið niður á jafnsléttu. Þó fá snjóflóð séu skráð úr hlíðinni ofan Ólafsfjarðar hafa aurskriður oft fallið þar. Ofanflóðahætta á Ólafsfirði felst þannig ekki síst í hættu á aurflóðum. Ekki er nema að vissu marki hægt að skipuleggja fyrirfram með reitaskiptingu umfang rýminga þegar hættu er talin á vatns-, aur- eða krapaflóðum í tengslum við úrhellisrigningu eða asahláku. Miðað er við að lögreglustjóri og almannavarnanefnd ákveði umfang slíkra rýminga hverju sinni út frá mati á aðstæðum (sjá umföllun í greinargerð um rýmingarsvæði VÍ-G96002-ÚR02). Reitaskipting rýmingaráætlunarinnar, sem lýst er hér að neðan, miðast þannig fyrst og fremst við snjóflóðahættu. Hafa þarf í huga hættu á öðrum ofanflóðum þegar veðurspá bendir til úrhellisrigningar eða asahláku og grípa til staðbundinna rýminga, t.d. nærri giljum og lækjarfarvegum, og annarra viðeigandi ráðstafana eftir því sem nauðsyn krefur.

Tindaöxl

Árið 1952 féll snjóflóð innarlega í Tindaöxl sunnan núverandi skíðalyftu. Einnig hefur nokkrum sinnum orðið vart við snjóflóð úr klettunum efst í Tindaöxlinni en þau hafi alltaf stöðvast í slakkanum í miðri hlíðinni neðan klettanna. Aurskriður féllu niður í bæinn úr hlíðum Tindaaxlar 1962 og 1988 og ollu miklu tjóni, einkum skriðurnar sem féllu 1988. Á átjándu öld féll aurskriða á bæinn Hornbrekku, sem stóð nærri þeim stað þar sem heilsugæslustöð Ólafsfjarðar stendur nú. Eftir flóðin 1988 voru grafnir skurðir í laus jarðlög í hlíðinni til þess að ræsa fram grunnvatn og draga með því úr hættu á aurflóðum.

Hlíð Tindaaxlar er opin og án afmarkaðra farvega, klettótt efst en hulin jarðvegskápu þegar neðar dregur. Í henni miðri er nokkur slakki sem er breiðastur yst en mjókkar þegar innar dregur.

Íbúðarbyggð nær upp í hlíðina á öllu svæðinu.

Hættu á stórum þurrum snjóflóðum er erfitt að meta. Fá snjóflóð eru þekkt úr hlíðinni og viðhorf hennar er með þeim hætti að í hana safnast ekki snjór í aðalofankomuáttum á svæðinu. Hætta er á aurflóðum.

Hætta á snjóflóðum er einkum samfara snjókomu í austanátt en einnig getur safnast snjór í hlíðina ef mikil snjókoma verður í logni eða hægum vindi. Aurflóðahætta er mest samfara mikilli rigningu eða hláku.

Gert ráð fyrir rýmingu á 3. stigi á reit A á þessu svæði vegna snjóflóða. Umfang rýmingar vegna hættu á aurflóðum þarf að ákveða hverju sinni eins og nefnt er hér að framan. Ekki er gert ráð fyrir rýmingum á reit B.

Athugasemdir

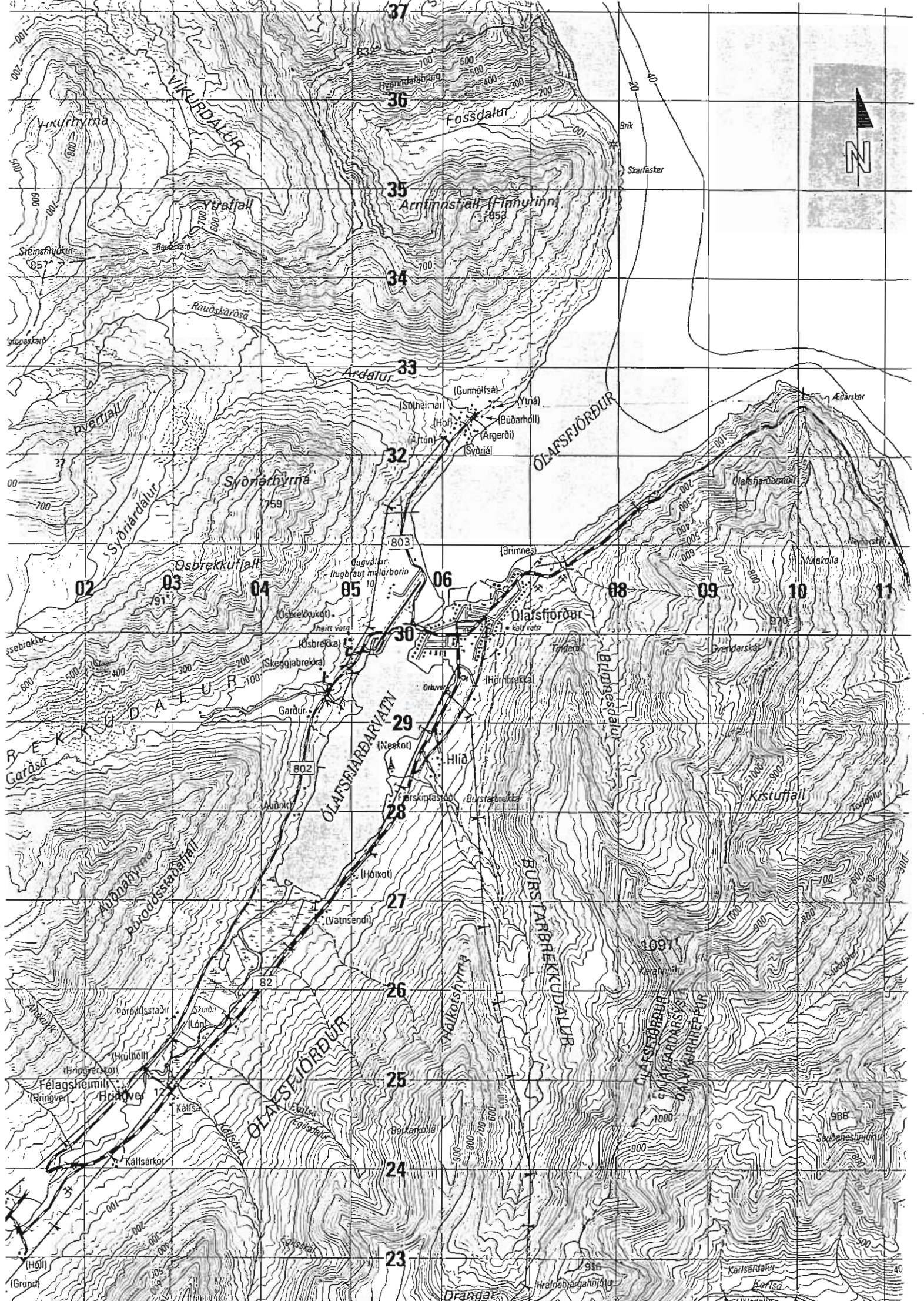
Hesthús undir Ósbrekkufjalli handan fjarðarins eru á snjóflóðahættusvæði. Umferð um þau hefur verið undir eftirliti almannavarnarnefndar/bæjaryfirvalda þegar talin er snjóflóðahætta og er eðlilegt að svo sé áfram. Gæta þarf þess að Ólafsfirðingar séu varaðir við snjóflóðahættu í norðlægum og vestlægum vindáttum vegna hesthúsanna. Ekki er skilgreindur rýmingarreitur á hesthúsasvæðinu sökum þess að umferð um hesthúsin er stjórnað með tilliti til snjóflóðahættu eftir ákveðnu kerfi sem ekki er ástæða til þess að breyta.

Á fundi um rýmingaráætlun fyrir Ólafsfjörð kom til tals að erfitt gæti reynst í framkvæmd að rýma heilsugæslustöðina vegna þess að þar dveljast sjúkir og aldraðir vistmenn. Heilsugæslustöðin er sterkbyggð steinsteypt bygging og er líklegt að tryggja megi öryggi manna þar á snjóflóðahættutímum með því að setja hlera fyrir litla glugga á fyrstu hæð og flytja vistmenn í herbergi sem eru fjær hlíðinni á þeirri hæð. Annar möguleiki er að flytja menn niður í gluggalaus herbergi sem eru á jarðhæð. Í rýmingaráætlun almannavarnarnefndar Ólafsfjarðar verður kveðið nánar á um þetta atriði.

Útgáfur

Fyrsta útgáfa, júlí 1997.

<p>VEDURSTOFA ÍSLANDS</p>	<p>Skýringar</p>	<p>Ólafsfjörður</p>
	<p>ÓLAFSFJÖRÐUR</p>	<p>Ólafsfjörður</p>

1:5000